

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ОПАК. Експерти в действие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“АДМИНИСТРАТИВЕН
КАПАЦИТЕТ”

ПРОЕКТ “НПО – НАДЕЖДНИ ПАРТНЬОРИ ЗА РАЗВИТИЕ”

Структура на модел за партньорство между администрацията и НПО

(структура за описание на модел, стъпка по стъпка)

1. Сфера на приложение

Предлаганият модел може да се приложи при развитието на туризма, чрез привличане на различни местни и регионални партньори при планирането и реализирането на съвместни инициативи в областта на туризма, посредством формирането на устойчиви местни общности.

2. Същност на модела

Изграждането на съвременна инфраструктура, проучването и популяризирането на културните обекти, на местните обичаи, съхраняването на биоразнообразието и опазването на природните уникати е задача на публичните власти и преди всичко на общините. Самостоятелно те не могат да осигурят необходимия местен потенциал от специалисти, който да реши приоритетните общественостнозначими задачи без съдействието на местните ключови фигури, на НПО и гражданите. Голяма част от публичните власти, особено малките общини са лишени от необходимия човешки и финансов и ресурс, за да поемат всички значими местни проблеми.

Моделът, който представяме включва: формиране на местна общност, съвместно планиране, разработване на проектни идеи, реализиране на проектите, мониторинг и оценка на резултатите.

За да се развива туристическия сектор успешно на общинско ниво са важни няколко неща:

- Идентифициране на ключовите фигури в сектора и свързаните с него институции;
- Сформиране на местната общност;
- Идентифициране на проблемите;
- Планиране на местното развитие на базата на съгласувани действия по хоризонтала и вертикала. Липсата на ясно дългосрочно планиране основаващо се на обществена договореност и подкрепа ще възпрепятства в голяма степен постигането на поставените цели в следващия етап на реализация.
- Разработване на поредица проектни предложения, които са координирани по между си и са съобразени с плановете документи. Реализацията на комплекс от проекти, водещи до постигането на общите цели, без да дублират дейности е от съществено значение за устойчивостта на проекта.
  - Включването на местната общност в процеса на планиране, управление, наблюдение и оценка е особено важна, защото така се отчита в най-голяма степен обществения интерес и много от нейните членове се обучават на практика и така се осигурява местен потенциал, който може да се включи в бъдеще.

3. Резюме на модела (дефиниция, кратко описание)

Предлаганият модел за гражданско участие при планирането в областта на туризма е експериментиран в три общини /Минерални бани, Ябланица и Стамболово/, но комплексно и в дългосрочен план моделът, който включва: изграждане на местна общност, планиране, разработване на проектни идеи, изпълнение, мониторинг и надграждане, чрез включване на нови партньори и разработване на нови проекти е реализиран в Община Стамболово. В общините Ябланица и Стамболово е направен опит да се обедини стратегическото планиране със секторното планиране, което води до синхронизация на цели, приоритети и мерки и до по-

голяма яснота по отношение на възможностите на оперативните програми и тяхното комплексно използване.

4. Участници – конкретен принос

Участниците в процеса и реализацията на техните функции са следните:

- **Представители на общинската администрация** Техният принос се свързва с прякото им участие в планирането и разработването на определена концепция или проект, с неговото управление и реализация. Участие на администрацията в различни дейности свързани с развитието на туризма е важно главно поради две причини: на практика общината разполага с необходимите специалисти и с най-актуалната информация. Информацията и компетентните органи определят в голяма степен насоката на обсъжданията, плановия процес и реализацията на дейностите. По тази причина тяхното пряко участие е особено важно условие за успеха на всяка конкретна програма, план, проект или инициатива. Участието им осигурява и определена устойчивост на процеса, тъй като местната администрация в известна степен е и гаранция за успешност на планираните мерки. От друга страна те оказват съдействие за ефективно и адекватно решаване на възникналите проблеми, които най-често са свързани с бюрократични процедури.
- **Представители на общинските съвети.** Приносът на тази група е свързан освен с прякото ѝ включване както в цялостния програмен и проектен процес, така и с мониторирането на разработените и утвърдените от тях планови, стратегически документи или проекти. Познаването на инициативите в детайли подобрява резултатите от прилагането на лобисткия подход сред общинските съветници.
- **Кметове на населени места,** участват в цялостния процес и са в течение на обсъжданите инициативи, цели и приоритети. Те се включват в планирането, реализирането и контрола на конкретните проекти. Запознати са с дейностите и могат да съдействат и контролират пряко част от процесите.
- **Представители на НПО сектора.** Тези представители имат консултантска, координираща и логистична роля, както в дискусиите, обученията, планирането, разработването на плановите документи, разработването на проектите и тяхната реализация. Те са едни от основните двигатели на процеса на развитие на туризма. Много често те са инициатори и на изградените публично-частни инициативи.
- **Предприемачите** и тяхното включване в процесите на планиране и реализация на проектите е особено важно за синхронизирането на общинските планове и програми с корпоративните, за осигуряването на алтернативни източници на финансиране и за развитие на ПЧП. Особено важни възможности за партньорство между община и предприемачи се откриват при изграждането на обслужващата инфраструктура – пътища, водоснабдяване, енергоснабдяване, ИКТ и т.н., които са особено важни и за свата сектора. Разработените от предприемачите бизнес планове трябва да се съобразят с общинските планови документи и да не нарушават общите цели и приоритети. Например при определяне на Зона за развитие на туризма е ясно, че развитие на замърсяващо производство в този район няма да бъде разрешен, а ще трябва да се работи за развитие на производство или услуга допълваща общинския приоритет. Така намаляват и основанията за противопоставяне между публичния и частния сектор.
- **Селскостопанските производители** и тяхното включване е особено важно за малките общини, тъй като те съставляват основната група от населението, имат специфични

потребности, но обикновено имат ограничен капацитет и главно изградени навици за обществена активност. Тяхното включване при вземането на важни за общината решения, обучението им, информирането им и предоставянето на нови възможности, ги направи по-уверени и по-конкурентни на пазара, отваря техния кръгозор и им дава идеи за нови инициативи на базата на изградените контакти. От друга страна тяхното участие ще бъде важен коректив за тези, които имат грандиозни идеи и проекти, без да отчитат замърсяването на околната среда или надвисналата опасност над селскостопанското производство. В същото време те ще могат да се интегрират по-успешно, използвайки ефективно своя потенциал, познавайки потребностите и очакванията на туристите и планираните дългосрочни инициативи.

- **Учителите.** Малките общини не разполагат с голям човешки ресурс, а учителите са една доста важна, но не достатъчно ангажирана с обществените проблеми професионална група. С тяхното участие се използват ефективно човешките ресурси за изучаване, поддържане и развитие на културно-историческото наследство. Те се използват успешно за изучаване на биоразнообразието и формиране на култура за грижа към природата. За опазването на околната среда от замърсявания и възпитание на потребност от съхранение на природното и културното наследство.
- **Младите хора** са бъдещето на всяка община и затова от тях зависи икономиката, образованието, спорта, атракциите, развлеченията и т.н. Включването на техни представители е задължително, защото те ще продължат и доразвият постигнатите резултати.

5. Стъпки (алгоритъм за прилагане на модела, принципи на работа и публичност при реализацията му. При всяка стъпка да се вижда ролята на НПО сектора)

- инициатор
- координатор
- фасилитатор

Основните принципи на модела са: партньорство, съгласуваност, допълняемост, прозрачност и публичност.

Реализираните инициативи трябва да са прозрачни и публични, не само за партньорите по проекта, но и за местната общност като цяло. Техни представители трябва да бъдат включвани през целия период на подготовка, реализация и мониторинг на проектните дейности и резултати. Осигуряването на ангажиментите за това носи водещата организация: НПО или Община, а често те осигуряват всички инициативи водещи до прозрачност съвместно, което е най-доброто решение.

Публичността на процеса на предприетите стъпки е особено важен момент в развитието на туризма. То включва не само активното включване на НПО, бизнес и граждани, но и тяхното популяризиране сред широката общественост. Разработените документи, реализираните дейности, постигнатите резултати се оповестяват на страниците на различните медии, представят се на масови обществени форуми, публикуват се на Интернет страниците. По този начин се документира и популяризира всяка стъпка, всеки етап и се отразяват значимите събития. Запознаването на местната общност с планираните и реализираните инициативи прави местното население съпричастно на протичащите процеси и осигурява подкрепата на част от социално-активното гражданство. Особена роля в публичността играе НПО сектора, който има

опит в реализацията на проектите, а там винаги се изисква публично оповестяване и онагледяване на всяка дейност и на всеки резултат от проекта.

Първа стъпка. Изграждане на Консултативен съвет, чрез идентифицирането на ключовите фигури /НПО, институции, граждани, експерти и т.н./

- Инициатор Общинския съвет
- Координатор Общинската администрация
- Изпълнители: Община, НПО, предприемачи и граждани

Втора стъпка. Събиране на информация за общината, за културните и екологичните обекти. Провеждане на маркетингово проучване за потребностите на туристите. Съгласуване на програмата за развитието на туризма с Общинския план за развитие.

- Инициатор – Общинския съвет
- Координатор – Общинската администрация
- Изпълнители: Община, НПО и активни граждани.

Трета стъпка. Разработване на Програма за развитие на туризма и Програма за опазване на околната среда.

- Общинската администрация
- Координатор – НПО и Община
- Изпълнители: Община, НПО и експерти.

Четвърта стъпка. Публично обсъждане на Програма за развитие на туризма и Програмата за опазването на околната среда с цел увеличаване на нейната публичност и включване по-голям брой заинтересовани лица.

- Инициатор – Общинската администрация
- Координатор – НПО и Община
- Изпълнители: Община, НПО, предприемачи, селскостопански производители и активни граждани.

Пета стъпка. Разработване на конкретни проекти. Привличане на представители на местната общност за разработване на различни проектни идеи включени в програмата, подобряващи инфраструктурата, информираността и допълващи различните туристически продукти.

- Инициатор – различни местни субекти или партньорски обединения;
- Координатор – общинската администрация;
- Изпълнители: НПО и експерти

Шеста стъпка. Реализация на конкретните проекти свързани с подобряване на достъпа, създаване на нови местни и трансгранични дестинации, създаване на нови атракции, на нови туристически продукти, тяхното обобщаване, систематизиране и рекламиране.

- Инициатор – водещата организация спечелила проекта;
- Координатор – общинската администрация;
- Изпълнители: НПО, предприемачи, общински служители и граждани

Седма стъпка. Изграждане на Информационен център за съхранение и разпространение на събраната информация. За провеждане на обучението, за организиране на рекламни кампании, проучване на маркетинговия пазар и за информиране относно предлаганите туристически и други продукти.

- Инициатор – Общината;
- Координатор – НПО;
- Изпълнители: НПО, общински служители и граждани

Осма стъпка. Провеждане на обучението, за организиране на рекламни кампании, проучване на маркетинговия пазар и за информиране относно предлаганите туристически и други продукти.

- Инициатор – НПО;
- Координатор – Общината;
- Изпълнители: НПО и експерти

Девета стъпка. Изграждане на Туристически клъстер, който да продължи процеса на развитие на туризма, да координира и да насочва туристическата дейност, както и да контролира качеството на предлаганите услуги.

- Инициатори – НПО и Община;
- Координатор – Инициативен комитет;
- Изпълнители: Община, НПО, предприемачи, общински служители и граждани

6. Практически резултати от прилагане на модела

В община Стамболово. Разработени Програма за развитие на туризма и Програма за опазване на околната среда успоредно с разработването на Общинския план за развитие. Разработени и реализирани два проекта в областта на туризма и един в областта на информационните технологии, който кореспондира с развитието на туристическите услуги. Сформиран е Инициативен комитет за създаване на Клъстер за развитие на туризма „Източни Родопи” и са депозирани още 3 проекта в тази област.

В община Минерални бани. Разработена Програма за развитие на туризма и реализирани два проекта свързани с развитието на туризма.

В община Ябланица. Разработени Програма за развитие на туризма и Програма за опазване на околната среда успоредно с това е разработван и Общинския план за развитие.

За местната власт: Увеличава се местния и административния капацитет, чрез привличане на нови структури, изграждат се партньорства и се координира плановата и проектната дейност. Подобрява се качеството на живот, благосъстоянието на местното население и бизнес средата. Демократизира се процеса на управление и се повишава прозрачността. Постига се по-голяма ефективност при използването на местните ресурси, привличат се допълнителни финансови ресурси и съмишленици.

За НПО: Увеличава собствения си капацитет, разширява обхвата на дейностите и партньорствата. Придобива се опит и се натрупват положителни практики в областта на партньорствата и демократизацията на обществените процеси. Предоставят се по-разнообразни по-качествени услуги на гражданите, повишава се значението и авторитета на третия сектор.

За предприемачите и селскостопанските производители: Повишава се тяхната информираност и общественото им включване при решаването на значими обществени проблеми. Подобрява се тяхната адаптивност към изискванията на пазара, чрез ефективно използване на новите възможности, предлагани от структурните фондове и съчетаването на личния с обществения интерес. Създават се условия и предпоставки за подобряване на конкурентноспособността и увеличаване на приходите.

За младите хора: Увеличават се възможностите в родното им място за избор на трудова и професионална реализация, за социална изява и ангажираност. Подобрява се тяхната информираност и подготовка за адаптиране към социално-икономическата среда в съвременните условия на членство в ЕС. Намаляват миграционните и емиграционните процеси.

7. Възможности за прилагане на модела (коментари, изводи, препоръки)

Моделът може да се реализира на ниво община, особено този модел е полезен за малките общини, които нямат голям избор от възможности за подобряване на местното си икономическото развитие. Моделът показва, че се постигат повече и по-устойчиви резултати, когато се приложи комплексно и има по-голяма продължителност. Това изисква набор от проекти, които да обезпечат поредицата от дейности свързани с планирането, разработката и реализацията на проектите. Особено важно за успеха на подобен модел е да се мотивират основните партньори и ползвателите на услугите за активното им включване в процеса.